

ZUID-MOORD KLIMAATSPIEGEL KLIMAATSPIEGEL

lesmodule 3
gevolgen van de klimaatverandering:
stap voor stap

www.klimaatspiegel.be

ZUID-NOORD KLIMAATSPIEGEL

Dit is een initiatief van PROTOS en GREEN, met de steun van de Vlaamse overheid en de Federale overheid.

| www.protosh2o.org |

Leren duurzaam leven

| www.greenbelgium.org |

| ontwikkelingssamenwerking.vlaanderen.be |

| www.diplomatie.belgium.be |

In samenwerking met

| www.argusmilieu.be |

ENJOY WATER®

| www.grohe.be |

Redactie
Elke Lambrechts (GREEN)
Charlotte Van den Abeele (PROTOS)

Met dank aan
de leerkrachten, stagiairs en experts van de stuurgroep
Zuid-Noord Klimaatspiegel voor hun ideeën en feedback.

Grafische vormgeving:

| www.impressantplus.eu |

LESMODULE 3 GEVOLGEN VAN DE KLIMAATVERANDERING: STAP VOOR STAP

In lesmodule 3 staan verschillende verdiepingsoopdrachten om met de leerlingen dieper in te gaan op één specifiek gevolg van de klimaatverandering. Volgende gevolgen worden uitgediept : de gevolgen voor de landbouw (fiche 8 en 9), klimaatrampen (fiche 10), het tekort aan zoet water (fiche 11) en adaptatiemaatregelen in België (fiche 12).

8. EN DE BOER, HIJ PLOEGDE VOORT

Doel

Leerlingen kunnen uitleggen waarom de landbouw sterk onderhevig is aan de klimaatverandering en waarom boeren in het Zuiden extra kwetsbaar zijn.

Leerlingen begrijpen dat de klimaatverandering zorgt voor meer voedselcrisissen en meer hongersnood.

Werkvorm

Kaart met nabespreking.

Benodigheden

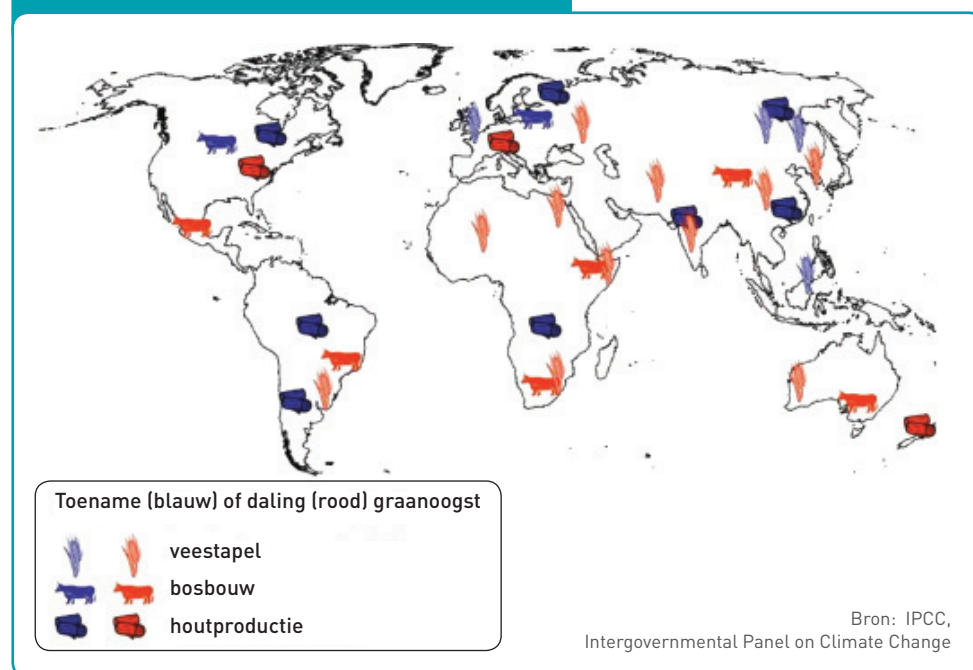
Kaart met de voorspellingen voor de oogst in 2050 (Werkblaadjes p19).

Duur (15 min)

Werkwijze

Toon de kaart met de voorspellingen van de oogsten aan de leerlingen en leg hen enkele vragen voor. Neem een kijkje in de achtergrondinformatie voor wat extra toelichting.

Kaart: Voorspellingen voor de oogst in 2050

Mogelijke vragen

→ Waar zou jij als landbouwer het liefst willen wonen?

Als boer is het het meest interessant om in een regio te wonen waar het klimaat gunstig is (niet te nat, niet te droog, niet te koud, niet te warm) en waar het klimaat ook niet te onvoorspelbaar is (wat gezien de klimaatverandering steeds moeilijker wordt). De kaart toont aan dat het telen van graan in 2050 vooral in Afrika, Zuid-Amerika, Australië en bepaalde streken in Azië moeilijker zal worden. Terwijl in Europa en in bepaalde delen van Rusland, de graanproductie zal kunnen toenemen. Veeteelt wordt in 2050 moeilijker in het Zuiden (Latijns-Amerika, Afrika, Zuid-Azië en Australië). Bosbouw en houtproductie wordt moeilijker in Noord-Amerika, Europa en Nieuw-Zeeland.

Belangrijkste conclusie is dat de landbouwzones voor een deel zullen verschuiven en dat men op zoek zal moeten gaan naar alternatieve landbouwtechnieken en voor een deel zal moeten overstappen op alternatieve gewassen om toch nog voldoende opbrengst in de landbouw te hebben.

→ Zullen de gevolgen van de klimaatverandering voor de oogst overal gelijk zijn?

Nee. In sommige regio's zal het meer regenen, in andere regio's wordt het droger. Bepaalde gewassen zullen niet langer op één plaats kunnen geteeld worden, maar wel op een andere plaats. Landbouwzones zullen zich verplaatsen, net als de klimaatzones.

→ Hoe zou jij je als boer proberen aan te passen aan het onvoorspelbaar klimaat?

Het is niet altijd even makkelijk om je aan te passen, want daarvoor heb je de juiste kennis nodig, nieuwe technieken en de nodige middelen. Voor boeren in het Zuiden is dit vaak moeilijker dan voor boeren in het Noorden.

Enkele voorbeelden van aangepaste technieken : andere (zuinigere) irrigatietechnieken (bij te droog weer – bijvoorbeeld druppelirrigatie), andere gewassen (die beter tegen de droogte/extra regen bestand zijn), dijken bouwen (die overstroming van de velden tegen gaat), terrasbouw (om het wegspoelen van vruchtbare grond tegen te gaan).

→ Waarom zijn boeren in het Zuiden meer kwetsbaar? Waarom zijn zij meer afhankelijk van het klimaat?

Boeren in het Zuiden hebben minder middelen om zich aan te passen. Landbouwers bij ons maken gebruik van geavanceerde landbouwtechnieken. Bovendien zijn landbouwers bij ons verzekerd tegen onverwachte rampen (zoals een zware overstroming). Als de boeren minder oogsten, zal de regering tussenkomen om de prijzen naar omhoog te trekken of om meer te geven voor de gewassen. Dit gebeurt veel minder in het Zuiden.

→ Als de prijs van graan stijgt, hoe zullen wij dat voelen als wij naar de winkel gaan?

Graan wordt verwerkt in brood, maar ook in koekjes, cake, ontbijtgranen, pasta, pizza, hamburgerbroodjes...

→ Als de prijs van katoen stijgt, welke eindproducten zullen dan duurder worden?

Ken je alternatieven zoals hennep en bamboe?

Katoen wordt verwerkt in T-shirts, jeans, truien, ondergoed... Een groot deel van onze kleren zijn vervaardigd uit katoen.

Tip

Ter illustratie van de landbouwzones die opschuiven, kan je een youtubeclipje van Greenpeace tonen, over de wijnteelt in Frankrijk die de gevolgen ondervindt van de klimaatverandering: <http://www.youtube.com/watch?v=IhZTos37E5g>. (Duur: 3min50)

9. RARA, WAT ZIT IN ONZE FRIGO?

Doel

Leerlingen leren dat wij afhankelijk zijn van producten uit het Zuiden en dat wij meer zullen moeten betalen voor bepaalde producten door de klimaatverandering. Ze beseffen dat onze voedselconsumptie een belangrijke impact heeft op onze ecologische voetafdruk.

Werkvorm

Woordraster met nabespreking.

Benodigheden

Woordraster en invultabel (Werkblaadjes p20).

Duur (15 min)

Werkwijze

Geef aan de leerlingen een tabel met producten uit het Zuiden en laat hen raden wat het land van herkomst is. Ze krijgen de beginletters van het land en het juiste aantal letters en kunnen de landen terugvinden in het woordenraster (Werkblaadjes p20).

Tabel met producten

KOFFIE	C	O	L	O	M	B	I	A		
MANGO	I	N	D	I	A					
ANANAS	I	V	O	O	R	K	U	S	T	
TEAKHOUT	T	H	A	I	L	A	N	D		
KATOEN	P	A	K	I	S	T	A	N		
BANAAN	G	U	A	T	E	M	A	L	A	
SINAASAPPEL	Z	U	I	D	A	F	R	I	K	A

Woordenzoeker

P	B	I	D	K	E	G	O	I	N	D	I	A	B
A	N	I	E	O	J	T	H	A	I	L	A	N	D
K	O	V	G	E	G	E	T	F	A	K	L	J	Z
I	H	O	I	Z	U	I	D	A	F	R	I	K	A
S	K	O	C	O	L	O	M	B	I	A	G	T	F
T	S	R	O	G	E	T	A	L	J	H	G	K	I
A	S	K	G	U	A	T	E	M	A	L	A	X	W
N	G	U	G	R	J	E	R	F	H	J	M	L	P
S	D	S	G	I	E	K	E	N	E	G	H	T	B
S	R	T	J	E	D	E	I	D	H	F	L	G	F

Mogelijke vragen:

- Ken je nog andere landen waar koffie, mango, katoen... vandaan komen?
- Ken je nog producten uit het Zuiden waarvan wij afhankelijk zijn?
- Wordt de herkomst altijd vermeld op de verpakking? En in de winkels?
Is het dus altijd mogelijk om als consument te weten waar je producten vandaan komen?
- Weet je met welk vervoermiddel ze hier zijn terechtgekomen? (per boot, per vliegtuig, per trein...?)
Kan je dat aflezen op het product?
- Ken je de CO₂-uitstoot die werd veroorzaakt om het product tot bij ons te krijgen?
- Hoe kan je in de winkel rekening houden met de klimaatimpact van voedsel dat een grote afstand heeft afgelegd?

Tip

Geef na het invullen van het woordraster de leerlingen de opdracht mee om van thuis drie voedingsproducten mee te brengen die uit het Zuiden afkomstig zijn. Laat de leerlingen eventueel berekenen via Google Maps hoeveel kilometer hun drie producten hebben afgelegd. Houd nadien in de klas een nabespreking met bovenstaande vragen.

Toelichting

Bij deze opdrachten worden de leerlingen zich bewust dat producten die uit het Zuiden komen een hele weg hebben afgelegd (per trein/boot/vliegtuig/vrachtwagen) en dus vaak een zware CO₂-uitstoot veroorzaakt hebben om tot bij ons in de winkel te geraken. Eén derde van onze ecologische voetafdruk wordt dan ook veroorzaakt door het voedsel dat we eten. Het is daarom als bewuste consument nodig om meer regionale en seizoensgebonden producten te gebruiken. Zo zal je als je een stuk fruit uit Afrika eet dat met het vliegtuig werd ingevoerd 1.426g meer CO₂-uitstoten dan als je een appel zou eten uit België. Het heeft dus geen zin om appels uit het Zuiden in te voeren, want die hebben we hier ook. Of aardbeien uit Afrika te eten in de winter. Katoen, ananas, bananen, koffie of tropisch hout - om maar deze voorbeelden te noemen - hebben we echter niet bij ons en voor deze producten blijven we dus afhankelijk van het Zuiden. Sommige producten van bij ons moeten we ook in vraag durven stellen. Zijn boontjes uit zwaar-gestookte serres milieuvriendelijker dan fair-trade boontjes uit de openluchtteelt die we uit Ecuador of Kenia laten overvliegen? Stof tot nadenken...

De belangrijkste les: word een bewuste consument en denk na bij wat je koopt. Koop zoveel mogelijk lokale en seizoensgebonden producten. Al is dit best een uitdaging want je vind vaak de informatie over het land van herkomst niet op het artikel of in de winkel.

10. KLIMAATRAMPEN, WAT IS ME DAT?

Doel

Leerlingen begrijpen dat de opwarming van de aarde zorgt voor meer klimaatrampen en kunnen voorbeelden geven. Daarnaast beseffen ze dat vooral het Zuiden getroffen wordt door klimaatrampen die bij ons zelden of nooit de media halen.

Werkvorm

Tabel invullen en klasgesprek.

Benodigdheden

Invultabel (Werkblaadjes p21).

Duur (15min)

Werkwijze

Geef aan de leerlingen de invultabel met de natuurrampen. Weten ze of het om een klimaatramp gaat of niet? Bespreek nadien de oplossingen zodat ze duidelijk weten wanneer we wel of niet spreken van een klimaatramp.

Natuurramp	Klimaatramp? JA	Klimaatramp? NEE
Tsunami Indonesië en Thailand, december 2004		X
Overstroming Togo, oktober 2010	X	
Aardbeving Haïti, januari 2010		X
Orkaan Katrina New Orleans, augustus 2005	X	
Overstroming Queensland Australië, december 2010	X	
Aardbeving Japan, maart 2011		X
Vulkaanuitbarsting IJsland, april 2010		X
Cycloon Bangladesh, november 2007	X	
Extreme droogte in de Sahel, maart 2011 (Burkina Faso, Mali, Niger, Nigeria, Tsjaad)	X	
Overstroming Mali, september 2010	X	
Vulkaanuitbarsting Japanse eiland Kyushu, maart 2011		X
Overstroming Mozambique en Zuid-Afrika, december 2010	X	
Extreme koudegolf (tot -50°C) in Mongolië, maart 2010	X	
Overstromingen Pakistan, juli 2010	X	
Hevige bosbranden door extreme warmte, Rusland 2010	X	

Toelichting

Een klimaatramp is een natuurramp die te wijten is aan extreme klimaatomstandigheden. Het gaat in de eerste plaats om stormen (orkanen, tyfoons, cyclonen), overstromingen, droogtes, hittegolven en koudegolven. Wetenschappers zijn het er over eens dat het aantal klimaatrampen toeneemt door de opwarming van de aarde.

Een aantal voorbeelden van klimaatrampen:

- Orkanen of tropische stormen zijn klimaatrampen. Ze krijgen afhankelijk van de regio een andere benaming: soms noemt men ze "tyfoons" of "cyclonen". Elke orkaan krijgt ook een eigen naam (bijvoorbeeld de orkaan Katrina). Een orkaan ontwikkelt zich als gevolg van de jaarlijkse opwarming van het zeewater tijdens de zomer. Orkanen zijn er dus altijd al geweest door de veranderingen in het klimaat maar door de opwarming van de aarde en doordat de temperatuur van het zeewater stijgt, neemt hun aantal opvallend toe.
- In bepaalde regio's neemt het aantal periodes van **extreme droogte** toe door de klimaatverandering. Dat is bijvoorbeeld zo voor de Sahel-regio.
- In andere streken neemt het aantal **overstromingen** toe door aanhoudende regenval. Dat is bijvoorbeeld zo in een groot gedeelte van zuidelijk Afrika.
- Andere streken worden dan weer geconfronteerd met **extreme koudegolven**. Dat is bijvoorbeeld zo voor Mongolië waar in maart 2010 temperaturen werden gemeten van -50°C en wat leidde tot massale sterfte van de veestapel.
- !! Aardbevingen worden niet veroorzaakt door veranderingen in het klimaat en zijn dus geen klimaatrampen. Ze worden veroorzaakt door de botsing van tektonische platen onder de aardoppervlakte. De opwarming van de aarde heeft dus geen invloed op het aantal aardbevingen.
- !! Een **vulkaanuitbarsting** wordt ook niet veroorzaakt door veranderingen in het klimaat. Een vulkaanuitbarsting is een gevolg van het feit dat op 100 kilometer diepte temperaturen heersen van 1000 tot 1300 °C. Het smeltende gesteente wordt hierbij omhoog gedrukt en verblijft in de magmakamer. Wanneer de druk daar te groot wordt, barst een vulkaan uit.

Het overzicht van de klimaatrampen in de tabel toont aan dat veel klimaatrampen plaats hebben in het Zuiden en bij ons weinig het nieuws halen. Door de opwarming van de aarde zal dit soort klimaatrampen in aantal nog toenemen de komende jaren.

Je mag wel niet besluiten dat al de rampen uit deze tabel een direct gevolg zijn van de opwarming van de aarde en dus anders niet hadden plaatsgevonden. Het duurt namelijk jaren voor dit echt wetenschappelijk kan bewezen worden. Zo kan je bijvoorbeeld niet met zekerheid beweren dat de cycloon in Bangladesh in 2007 het direct gevolg was van de klimaatverandering, want ook in 1970 werd Bangladesh al getroffen door een cycloon, die even sterk was. Wel staat vast dat door de klimaatverandering vandaag het aantal cyclonen in Bangladesh toeneemt en dat ze steeds heviger zullen worden. Net zoals het aantal klimaatrampen op andere plaatsen in de wereld toeneemt. En wat met de extreme koude winter in Europa in 2010 (onder andere in Groot-Brittannië, Polen en Duitsland) en de overstromingen in Vlaanderen? Zijn dit voorbodes van een toename aan klimaatrampen in onze regio? Stof tot discussie ...

11. ZOET ZOUT OF ZOUT ZOET?

Doel

Leerlingen kunnen uitleggen wat er gebeurt als de gletsjers en ijskappen smelten en als zoet en zout water vermengd worden.

Werkvorm

Experiment en bespreken van getuigenis.

Benodigdheden

Vijf ijsblokjes.

Een glas opgelost zout water (twee koffielepels zout in een glas water).

Getuigenis (Werkblaadjes p22).

Duur (15 min)

Werkwijze

In dit experiment stellen de ijsblokjes ijskappen of gletsjers voor en het glas opgelost zout water het zeewater. Het experiment toont wat er gebeurt als ijskappen of gletsjers smelten en dit zoet smeltwater in zee terecht komt.

Laat een 5-tal leerlingen deelnemen aan het experiment. Geef elk van hen een ijsblokje. Leg uit dat de ijsblokjes de ijskappen of gletsjers voorstellen. De leerlingen zuigen eventjes op dit ijsblokje. Wat proeven ze? Het is zoet, drinkbaar water. Ze proeven ook van het glas zout water, dat het zeewater voorstelt. Is dit drinkbaar? Daarna leggen ze hun ijsblokje in het glas zout water. Als het ijs gesmolten is, mag elke leerling eens proeven van het water. Is dit water nu wel drinkbaar? Minder zout? Waarom niet? Kunnen ze dit linken met de klimaatverandering?

Laat de leerlingen terwijl de ijsblokjes smelten, volgende getuigenis lezen.

BERNARD FRANCOU, GLACIOLOOG, ANTI-SANA, ECUADOR

“We staan hier aan de voet van de gletsjer van de vulkaan Anti-Sana. Die bestuderen we sedert 15 jaar, om te achterhalen hoe hij reageert op de klimaatwijziging. Op die 15 jaar is hij gevoelig kleiner geworden en hebben we de gletsjer zich 250 meter zien terugtrekken. Hetzelfde gebeurt met alle gletsjers in de Andes en dat heeft gevolgen voor de bevolking. Het belangrijkste is de impact op de watervoorraad. De gletsjers in de Andes zijn natuurlijke waterreservoirs. Als de gletsjers kleiner worden, zullen de watervorraden snel afnemen.”

Mogelijke vragen

- Wat is het verband tussen de getuigenis van de glacioloog en het experiment? Hoe komt het dat de watervoorraad kleiner wordt als de gletsjers smelten? Waar gaat het smeltwater naar toe?
Door de klimaatverandering smelten de gletsjers en zal er tijdelijk meer smeltwater zijn. In bepaalde gevallen ontstaan er hierdoor zelfs overstromingen. Wanneer de gletsjers te snel smelten, stroomt het water te snel weg om volledig te kunnen insijpelen en het voldoende te kunnen opvangen. Het gletsjerwater komt hierdoor via de rivieren in de zee terecht. Het zoet smeltwater vloeit in zee en wordt zout water wat niet meer kan gebruikt worden door de mens.
- Wat zijn de gevolgen voor de mensen in het Zuiden als de gletsjers smelten?
De natuurlijke waterreserves worden kleiner. Uiteindelijk krijgen mensen te maken met een tekort aan zoet water : onvoldoende water voor landbouw, voor het huishouden, voor eten en drinken. Zo ontstaan er mogelijk conflicten rond waterbronnen en worden mensen verplicht om te verhuizen.
- Ken je een proces waarbij het omgekeerde gebeurt: waarbij zout water zoet wordt? Ken je zo een proces in de natuur? Ken je ook een techniek die hiervoor gebruikt wordt in de industrie?
Er bestaat een natuurlijk proces waarbij zout water verandert in zoet water: de zon zorgt voor verdamping van het zeewater en door dit proces wordt het zoute water weer omgezet in zoet water via neerslag. Belangrijk is dus dat we nog meer zorgen voor het opslaan van regenwater, voordat het via rivieren en beken ongebruikt weer in de zoute zee terecht komt.

Er bestaat ook een techniek, ontzilting, om van zout water zoet water te maken. Deze techniek wordt in het Noorden veelvuldig gebruikt in de industrie. In sommige landen, zoals Saoedi-Arabië, wordt deze ook gebruikt om drinkwater te maken uit zeewater. Maar de techniek vraagt zelf veel energie, en is dus erg belastend voor het milieu. Ontzilting is op lange termijn dus geen oplossing voor het wereldwijd tekort aan zoet water.

Toelichting

Ijskappen en gletsjers zijn een belangrijke reserve-opslag van zoet water. Met ijskappen bedoelen we eigenlijk landijs. Dit ijs ontstaat niet door het bevriezen van zeewater, maar wel door het opeenpakken en samendrukken van sneeuwlagen, over verschillende jaren en zelfs eeuwen heen. Als de ijskap (bijvoorbeeld op Groenland) smelt, komt dit zoet smeltwater in de Noordelijke IJszee (zout water) terecht. Het zoet water mengt zich met het zout water en wordt dan zout water. Hierdoor vermindert de hoeveelheid zoet water op aarde en zo is er minder drinkbaar water voorhanden en het ecosysteem raakt verstoord.

Dit fenomeen vindt niet alleen plaats op de polen, maar ook bij het smelten van de gletsjers. Het gletsjerwater stroomt in zee en wordt zout. Bovendien worden de gletsjers steeds kleiner en neemt dus de reserve-opslag aan zoet water af.

Er vindt ook een omgekeerd fenomeen plaats als de zeespiegel stijgt. Als de zee land inneemt, worden rivieren en waterputten, die eerst zoet waren, zout. Deze zijn dan niet meer te gebruiken om van te drinken of voor de landbouw.

Het is dus van groot belang om zuinig om te springen met de schaarse hoeveelheid zoet water die beschikbaar is voor de mens.

Neem een kijkje in de achtergrondinformatie voor meer uitleg over het tekort aan zoet water.

Tip

Indien je niet beschikt over ijsblokjes kan je kraantjeswater gebruiken en uitleggen dat dit reeds gesmolten ijs van een gletsjer of ijskap is. Giet het kraantjeswater bij het zout water. Is het water nu wel drinkbaar?

Tip

Zuinig omspringen met water is een must! Om de leerlingen bewust te maken van hun eigen waterverbruik kan je hen de opdracht geven om de watervoetafdruk te berekenen van een aantal producten. Ze kunnen hiervoor gebruik maken van de website www.watervoetafdruk.be.

De watervoetafdruk van een product geeft het water weer dat gebruikt wordt voor de productie en het transport. We noemen dit ook virtueel water. Zo heb je bijvoorbeeld voor 1 kg rundvlees 16.000 liter water nodig en voor 1 glas bier van 25 cl heb je 75 liter nodig.

12. EXPEDITIE ROBINSON VOOR DE BELGISCHE KUST

Doel

Leerlingen beseffen dat we vandaag al geconfronteerd worden met de gevolgen van de klimaatverandering en op zoek moeten gaan naar hoe we ons kunnen aanpassen. Ze kunnen een voorbeeld geven van een maatregel die België treft.

Werkvorm

Bespreken van krantenartikel of fragment uit Het Journaal.

Benodigdheden

Perstekst 'Komen er eilanden voor de Belgische kust?' (Werkblaadjes p23).

Fragment 'Vlaamse Baaien' uit Het Journaal op internet (optioneel).

<http://www.deredactie.be/cm/vrtnieuws/binnenland/1.536270>

Duur (15 min)

Werkwijze

De meeste gevolgen van de klimaatverandering zijn vooral merkbaar in het Zuiden, maar ook in het Noorden worden we meer en meer geconfronteerd met de effecten van de opwarming van de aarde. Hoe zit het met België? Heeft België reeds een duidelijk beleidsplan m.b.t. klimaatverandering? Welke maatregelen worden getroffen?

Lees met de leerlingen het persbericht (Werkblaadjes p23) en houd een nabespreking.

Mogelijke vragen:

- Wat denken jullie van dit project? Vinden jullie dit een nuttig project? Denken jullie dat het zinvol is om in dit project te investeren?
- Hoe denken jullie dat België zich nog zou kunnen beschermen tegen het stijgen van de zeespiegel? Dijken bouwen, overstromingsgebieden.
- Wat zijn, naast het stijgen van de zeespiegel, nog gevolgen waarop België zich zou moeten voorbereiden? Verlies biodiversiteit, aanpassingen in de landbouw, hittegolven, koude winters, meer neerslag en overstromingen...

Vlaamse baaien

Tip

Bekijk op het internet het filmpje over dit project: <http://www.deredactie.be/cm/vrt-nieuws/binnenland/1.536270>
(Duur: 2 min)

Toelichting

Hoewel België gemiddeld een stuk hoger gelegen is dan Nederland, lopen ook delen van ons land op termijn groot risico om overstroomd te worden. Nu al zijn ingenieurs bezig om zich voor te bereiden op toekomstige wateroverlast. Zo wordt er voortdurend zand aangevoerd om het strand en de dijken te verstevigen. Het Sigma plan is een groots opgezet project om de gebieden langs de Schelde te beschermen tegen wateroverlast. Daarbij is er niet alleen aandacht voor dijken, maar ook voor overstromingsgebieden: als er te veel water is, dan is het beter om sommige gebieden 'gecontroleerd' te laten overstromen. Dat zijn gebieden waar niemand woont, maar waar men wel ruimte kan maken voor natuur.

De klimaatverandering heeft in België ook al een duidelijk effect op de natuur. Het ecosysteem raakt verstoord.

Gevolgen die verwacht worden op het vlak van gezondheid zijn sterfte en ziekte door hittestress, een toename van de ziekte van Lyme, meer allergieën, meer voedselvergiftigingen en een toename van het aantal gevallen van huidkanker.

Kijk in de achtergrondinformatie voor meer toelichting.